

การป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ COVID-19 เกิดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาในระบบทางเดินหายใจ (Respiratory Coronaviruses) อาจทำให้เกิดอาการไข้ อ่อนเพลีย ปวดศีรษะ มีน้ำมูก เจ็บคอ ไอ โดยในทารกที่มีอาการรุนแรง อาจมีลักษณะของปอดอักเสบ (Pneumonia) หรือ หลอดลมฝอยอักเสบ (Bronchiolitis) ในเด็กโตอาจมีอาการของหอบหืด (Asthma) ส่วนในผู้ใหญ่อาจพบลักษณะปอดอักเสบ (Pneumonia) หลอดลมอักเสบเรื้อรัง (Chronic bronchitis) หรือการกลับเป็นซ้ำของโรคหอบหืดได้ และอาจทำให้เกิดอาการรุนแรงได้มากในผู้สูงอายุหรือผู้ที่ภูมิคุ้มกันบกพร่อง พบการระบาดครั้งแรกเมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ ณ เมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ปัจจุบันแพร่ระบาดไป ๒๑๕ ประเทศ มีผู้ติดเชื้อทั่วโลก ๑๔.๖๔ ล้านคน ผู้เสียชีวิต ๖.๐๙ แสนคน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ ก.ค. ๖๓) ส่งผลให้หลายประเทศต้องใช้นโยบายการปิดเมือง (lock down) จำกัดการเดินทาง และหยุดกิจกรรมทุกอย่าง

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศแรกที่พบผู้ติดเชื้อ โดยพบผู้ติดเชื้อกลุ่มแรกที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ เมื่อปลายปี ๒๕๖๒ ปัจจุบันมีผู้ติดเชื้อสะสม ๘๓,๖๘๒ คน มีผู้เสียชีวิต ๔,๖๓๔ คน (ข้อมูลเมื่อ ๒๐ ก.ค. ๖๓) ต่อมาเกิดการระบาดนอกมณฑลมากขึ้น นายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงได้เรียกประชุมฉุกเฉินคณะกรรมการการเมือง พรรคคอมมิวนิสต์ เพื่อระดมความคิดเห็นแก้ไขปัญหาดังกล่าว พร้อมสั่งการให้รัฐบาลท้องถิ่นเมืองอู่ฮั่นใช้นโยบายการปิดเมือง หยุดการเข้าออกของประชาชนและยานพาหนะทุกชนิดโดยสิ้นเชิง ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ เป็นระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน แน่ใจว่า ในช่วงแรกของการแพร่ระบาด จีนเริ่มขาดแคลนหน้ากากอนามัย เนื่องจากจีนมีประชากรมากถึง ๑,๔๐๐ ล้านคน แต่มีกำลังการผลิตหน้ากากอนามัยเพียงวันละ ๒๐ ล้านชิ้น แต่รัฐบาลจีนใช้เวลาไม่ถึงเดือนก็เพิ่มกำลังผลิตได้เป็นวันละ ๑๘๐ ล้านชิ้น โดยผู้นำจีนขอให้โรงงานผลิตรถยนต์ โรงงานผลิตโทรศัพท์มือถือ โรงงานผ้าอ้อม โรงกลั่นน้ำมัน ช่วยกันผลิตหน้ากากอนามัย เพื่อรับมือกับความขาดแคลน เช่น โรงงานนิวอ์ฟากรูป ปรับไลน์การผลิตที่ขูเป่ยกไปผลิตหน้ากากอนามัยได้วันละ ๖ แสนชิ้น โรงงานผลิตรถยนต์ไฟฟ้า BYD ใช้โรงงานที่เซินเจิ้น ผลิตหน้ากากอนามัยได้วันละ ๕ ล้านชิ้น ผลิตยาฆ่าเชื้ออีกวันละ ๕ หมื่นขวด โรงกลั่นน้ำมันยักษ์ใหญ่จีน Sinopec ผลิตได้วันละ ๑ ล้านชิ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ทุ่มเงินจำนวน ๓๐๐ ล้านหยวน (๑.๓๓ พันล้านบาท) เพื่อสร้างโรงพยาบาลสนามในเมืองอู่ฮั่นเพื่อรองรับผู้ป่วยจำนวนมหาศาลด้วย

การใช้นโยบายการป้องกันการแพร่ระบาดในสถานที่ต่าง ๆ

๑. ขนส่งมวลชน

ขนส่งมวลชนเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากมีความแออัดของผู้คน ดังนั้น จึงต้องมีความเข้มงวดเป็นพิเศษ เช่น ผู้โดยสารทุกคนต้องใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือก่อนเข้าสถานีรถไฟฟ้าหรือรถประจำทาง สนับสนุนการชำระค่าโดยสารด้วยการระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นระยะห่างและงดการพูดคุยขณะโดยสาร เป็นต้น

๒. ตลาดสด

ตลาดสดเป็นสถานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องเดินทางมาตลาดเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคอยู่เป็นประจำ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่เมืองอุฮันมีการปิดเมืองนั้น การไปซื้อของที่ตลาดอาจไม่สะดวกหรือทำได้เสรี เนื่องจากทางรัฐบาลท้องถิ่นกำหนดให้ประชาชนสามารถเดินทางไปตลาดได้เพียงครอบครัวละ ๑ คน และกำหนดให้ไปได้สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดความแออัดและลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ

ก่อนเข้าไปในตลาด จะต้องสแกนคิวอาร์โค้ดก่อน หรือหากไม่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสัมผัส (smartphone) สามารถเขียนชื่อและเลขหมายโทรศัพท์ได้ เพื่อให้ทางการสามารถติดตามบุคคลได้ หากพบผู้ติดเชื้อในตลาด หลังจากนั้น ต้องมีการวัดอุณหภูมิร่างกาย เมื่อซื้อของในตลาด เกือบทุกร้านจะให้บริการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชัน Wechat, Alipay เพื่อลดการสัมผัสเชื้อโรค

๓. ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า

เมื่อมีการผ่อนคลายนโยบายการปิดเมืองแล้ว ประชาชนสามารถเดินทางไปจับจ่ายใช้สอยได้ หนึ่งในสถานที่ผู้คนมักนิยมไปคือ ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ทั้งนี้ การจะเข้าไปใช้บริการนั้น จะต้องสวมหน้ากากอนามัย แต่ร้านค้าเขาจะต้องมีการวัดอุณหภูมิ สแกนคิวอาร์โค้ด และมีบริการเจลแอลกอฮอล์ให้ลูกค้า

๔. อาคารสำนักงาน

อาคารสำนักงานหลายแห่ง มักจะมีพรมเช็ดเท้าฆ่าเชื้อโรควางไว้ให้เหยียบก่อนเข้าอาคาร ต้องใส่หน้ากากอนามัย มีการวัดอุณหภูมิ และต้องสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อลงทะเบียนทุกครั้งว่า เข้ามาติดต่อชั้นใด หน่วยงานใด เหตุผลในการติดต่อธุระ และวันเวลาเข้าออก การเปิดประตูจะต้องใช้ข้อศอกเปิดประตู ลิฟต์ทุกตัวจะมีเจลแอลกอฮอล์ติดตั้งไว้เพื่อฆ่าเชื้อโรคทุกครั้งก่อนกดปุ่มไปชั้นต่าง ๆ นอกจากนี้ สำนักงานบางแห่งยังมีการเลื่อนเวลาทำงาน เพื่อลดความแออัดของผู้คนในห้องทำงานและห้องอาหาร

๕. สถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งรวมของเด็กจำนวนมาก และเป็นสถานที่ที่เด็ก ๆ อยู่รวมกันเป็นเวลาหลายชั่วโมง ดังนั้น โรงเรียนในสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากมาตรการทางสาธารณสุขทั่วไปแล้ว ยังมีการกำหนดให้โรงอาหารในโรงเรียนเป็น “โรงอาหารไร้เสียง” กล่าวคือ นักเรียนห้ามพูดคุยในระหว่างการรับประทานอาหารเพื่อป้องกันน้ำลายกระเด็น และทำสัญลักษณ์มือขึ้นมา เช่น ชู ๑ นิ้ว หมายถึงเติมข้าว ชู ๒ นิ้ว หมายถึงเติมกับข้าว ชู ๓ นิ้ว หมายถึงเติมน้ำซุป เป็นต้น

๖. โรงพยาบาล

การพบแพทย์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อเจ็บป่วยไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากโรงพยาบาลในเมืองใหญ่มักจะมีคนไข้จำนวนมาก โดยก่อนที่จะมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จะมีหลายช่องทางในการลงทะเบียน ตามปกติผู้ป่วยจะไปลงทะเบียนที่โรงพยาบาลได้ แต่จะเสี่ยงกับการหมดเลขวิน ฉะนั้นทางโรงพยาบาลจึงเสนอให้พยายามนัดแพทย์หรือจองคิวจากช่องทางอื่น รวมทั้งวิธีโทรศัพท์ไปที่เลขหมาย “๑๑๔” สายด่วนอำนวยความสะดวกแก่ชีวิตประจำวัน เพื่อจองคิวและนัดกับแพทย์ล่วงหน้า หรือใช้แอปพลิเคชันของโรงพยาบาลเพื่อลงทะเบียนก่อน ซึ่งวิธีนี้มีความสะดวกที่สุดในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ของแพทย์และแผนกให้บริการของโรงพยาบาล

ภายหลังจากที่โรคติดเชื้อดังกล่าวทวีรุนแรงขึ้น บางแผนกของโรงพยาบาลเริ่มปิดบริการเพื่อลดโอกาสการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เช่น แผนกปาก จมูกและลำคอ แผนกทันตกรรม ซึ่งเป็นแผนกที่ต้องสัมผัสกับช่องทางแพร่เชื้อโดยตรง ส่วนแผนกอื่น ๆ ยังให้บริการอยู่แต่ต้องจองคิวล่วงหน้า มิเช่นนั้นทางโรงพยาบาลจะไม่รับตรวจโรคให้ นอกจากนี้ ทางโรงพยาบาลมีการปรับนโยบายการออกใบสั่งยาและให้ผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวโดยเฉพาะผู้สูงอายุ นั้น สามารถซื้อยาได้ในจำนวนที่มากกว่าปกติเพื่อลดจำนวนครั้งที่เดินทางมาโรงพยาบาล

มาตรการเยียวยาทางเศรษฐกิจ

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นช่วงที่ไวรัสระบาดใหญ่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน นายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีสาธารณรัฐประชาชนจีน ในนามคณะกรรมการการเมืองแห่งคณะกรรมการกลาง เป็นศูนย์กลางบัญชาการแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิด เด็ดขาด และรวดเร็วแล้ว ยังได้ประกาศมาตรการทางเศรษฐกิจ ๒ เรื่อง ได้แก่

๑. รัฐบาลจัดวงเงิน ๕๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อใช้จ่ายในการป้องกันแก้ไขการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙
๒. รัฐบาลได้จัดเตรียมเงิน ๑๐ ล้านล้านบาท เพื่ออัดฉีดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ป้องกันระบบเศรษฐกิจของจีนทั่วประเทศทุกภาคส่วนไม่ให้ได้รับผลกระทบหรือเกิดความเสียหาย

ประกาศดังกล่าวเป็นการกำหนดแนวทางและกำหนดวงเงินที่ใช้อย่างชัดเจนในจำนวนมหาศาลเท่าที่เคยปรากฏขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลที่เกิดขึ้น คือ เมื่อทุกภาคส่วน นักธุรกิจ ผู้ประกอบการทุกราย ได้ฟังคำประกาศนี้แล้ว มีความมั่นใจว่า ถึงแม้กิจการจะต้องปิด เมืองต่าง ๆ จะต้องปิด และทุกคนจะต้องกักตัวอยู่กับบ้านในเวลาที่กำหนด แต่กิจการทั้งหลายก็จะไม่ได้รับผลกระทบ เพราะรัฐบาลจีนได้ประกาศถึงแนวทางและกำหนดจำนวนเงินที่เห็นได้ชัดชัดเจนว่า มีมาตรการเข้มข้นและปริมาณเงินอัดฉีดที่เพียงพอต่อการรับมือ

เมื่อทุกคนมีความเชื่อมั่นในมาตรการและวงเงินที่ถูกประกาศแล้วก็ไม่มีใครตื่นตระหนกตกใจ ไม่มีการเลิกจ้าง ไม่มีใครประกาศปิดกิจการ นับเป็นแบบอย่างที่เราเห็นประจักษ์แล้วของความสำเร็จ ทั้งในด้านการป้องกันแก้ไขการแพร่ระบาดและในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศจีน นอกจากนี้ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนยังได้มีมาตรการเยียวยาทางเศรษฐกิจแก่ทุกภาคส่วนจากการปิดเมืองโดยสังเขป ดังนี้

ประชาชนทั่วไป

- ลดราคาน้ำมันค่าปลีกทั้งเบนซินและดีเซล
- รัฐบาลเมืองฝอซาน ประกาศอุดหนุนการซื้อรถคันแรกเป็นเวลา ๑ ปี
- แจกคูปองส่วนลดให้ประชาชนมาเที่ยวในมณฑลเจียงซี

คนว่างงาน

- มอบเงินช่วยเหลือคนตกงานในมณฑลที่ได้รับผลกระทบ
- จัดตั้งบริษัททางออนไลน์ที่มีตำแหน่งงานรองรับกว่า ๑๐ ล้านตำแหน่ง จัดหางานระหว่างวันที่ ๒๐ มีนาคม-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ เพื่อสนับสนุนการจ้างงานและให้ภาคธุรกิจกลับมาดำเนินงานได้ตามปกติ

ภาคธุรกิจ

- คืนภาษีให้ธุรกิจ SMEs ที่เลิกจ้างพนักงานน้อยกว่าร้อยละ ๕.๕
- ลดค่าเช่าให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ต้องหยุดการผลิตตามคำสั่งของรัฐ ภายใต้เงื่อนไข คือ ต้องไม่เลิกจ้างพนักงาน
- ยกเว้นการส่งเงินสมทบ (เช่น กองทุน เงินบำนาญ เงินช่วยเหลือคนว่างงานและพนักงานที่ได้รับบาดเจ็บ) ให้แก่บริษัทขนาดใหญ่ ไม่เกิน ๕ เดือน และยกเว้นให้ SMEs ไม่เกิน ๓ เดือน
- ลดการเก็บเงินทุนสำรองเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลของพนักงานบริษัทเอกชนลงร้อยละ ๕๐ (ไม่เกิน ๕ เดือน)
- ในมณฑลหูเป่ย์ และกรุงปักกิ่ง จะผ่อนผันระยะเวลาชำระหนี้ให้บริษัททุกแห่ง โดยไม่คิดดอกเบี้ยเพิ่มเติมจากการผิดนัดชำระหนี้
- ลดภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ลงร้อยละ ๕ ให้ธุรกิจขนาดเล็กในมณฑลหูเป่ย์ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ถึงปลายเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๓

- ลดค่าธรรมเนียมให้กับผู้ส่งออก อาทิ ค่าปรับจากการสำแดงสินค้าล่าช้า และค่าธรรมเนียมล่าช้า

- รัฐบาลมณฑลเจียงซี ให้เพิ่มวันหยุดเป็น ๒.๕ วัน และลดจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อวันลง แต่สามารถไปทำงานวันอื่นเพิ่มได้

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจแบบแผงลอยริมทาง (地摊经济)

เมื่อพูดถึงตัวเลขของรายได้ประชากรจีนทั่วประเทศ ๑,๔๐๐ ล้านคน ประชากรประมาณ ๖๐๐ ล้านคน หรือเกือบครึ่งหนึ่งมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าเดือนละ ๑,๐๐๐ หยวนหรือน้อยกว่า ๔,๕๐๐ บาท และหลังจากโควิด-๑๙ หลายคนได้รับผลกระทบทำให้รายได้ที่มีอยู่ลดลงไปอีก ที่เลวร้ายสุดคือ ตกงานไม่มีรายได้ ดังนั้น เมื่อประชาชนได้รับผลกระทบ รัฐบาลจีนจึงหันมาใช้การกระตุ้นเศรษฐกิจแบบผ่อนคลายที่ได้รับความนิยมและตอบรับจากประชาชนค่อนข้างมาก คือ การอนุญาตให้ประชาชนพื้นที่ต่าง ๆ ออกมาตั้งขายของบนทางเท้าได้อย่างเหมาะสม โดยเน้นให้ความสำคัญกับประชาชนรากหญ้าที่ต้องช่วยเหลือให้ลืมตาอ้าปากกันได้ โดยแต่ละพื้นที่จะเริ่มมีการผ่อนคลายให้ร้านค้าริมถนนและประชาชนออกมาตั้งขายของริมถนนแบกะดินกันได้ได้อย่างเป็นระเบียบ จุดประสงค์หลักเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพิ่มตำแหน่งงาน ลดอุปสรรคการหารายได้ของประชาชน อีกทั้งการตั้งขายของแบกะดินมีต้นทุนที่ถูก สินค้าส่วนมากราคาไม่แพง ผู้ซื้อสามารถหาซื้อได้อย่างสะดวกสบาย

อนึ่ง ที่ผ่านมา ในทุกพื้นที่ของจีนโดยเฉพาะในเมืองหลักของแต่ละมณฑล จะมีการจัดระเบียบความเรียบร้อยของเมืองกันอย่างเคร่งครัด เหมือนกรุงเทพมหานครจะมีเทศกิจจับและปรับพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยอยู่ตลอดเวลา สาธารณรัฐประชาชนจีนก็เช่นกัน ที่ผ่านมาประชาชนเดินทางไปตามตามท้องถนนจะเห็นภาพพ่อค้าแม่ค้าแผงลอยขายของกันอย่างระแวดระวัง หากเห็นตำรวจหรือเทศกิจมาก็เก็บของและวิ่งหนี และเมื่อเทศกิจไป พ่อค้าแม่ค้าจะออกมาตั้งของขายใหม่ โดยส่วนใหญ่พ่อค้าแม่ค้าจะใช้รถขายของแบบจักรยานยนต์พ่วง บางคนเป็นจักรยานพ่วงแบบธรรมดา จะย้ายที่ขายของไปเรื่อย ๆ โดยมากจะไปกระจุกตัวอยู่บริเวณสถานีรถไฟหรือป้ายรถเมล์ที่มีคนพลุกพล่าน แต่การปล่อยให้หาบเร่แผงลอยขายอย่างกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบนำมาซึ่งความเดือดร้อน เช่น ปัญหาความสกปรกของพื้นที่ บางครั้งยังขวางทางจราจรหรือรูก้าทางเท้า เป็นต้น ทำให้ที่ผ่านมาการจะออกมาขายของบนทางเท้าของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่จึงเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยากและไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารระดับสูงของพรรคคอมมิวนิสต์มีการคัดค้านว่า สำหรับเมืองใหญ่ เช่น ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กว่างโจว ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้ตั้งขายของแบบแบกะดินได้ เนื่องจากความไม่เป็นระเบียบและปัญหาความสะอาด เศรษฐกิจแผงลอยริมทางที่เปิดกว้างขึ้นในช่วงเศรษฐกิจที่ยากลำบาก เป็นการให้โอกาสและช่วยลดอุปสรรคการสร้างรายได้ให้คนรากหญ้า ผู้ว่างงาน หรือพ่อค้าแม่ค้ารายย่อย อย่างไรก็ตาม การที่จะให้เศรษฐกิจแผงลอยข้างทางเติบโตอย่างยั่งยืนต้องมีกฎระเบียบร่วมกัน นอกจากการเพิ่มงานเพิ่มรายได้ของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าแล้ว ควรต้องมีการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดไปพร้อม ๆ กันด้วย

อ้างอิง

๑. <https://www.pidst.or.th/A215.html>
๒. https://www.xinhuathai.com/china/75988_20200203
๓. <https://www.thairath.co.th/newspaper/columns/1787326>
๔. <http://thai.cri.cn/20200518/4c793941-81c9-3fae-b096-a3ea70b54f8f.html>
๕. <https://www.naewna.com/politic/columnist/43354>
๖. <https://mgronline.com/china/detail/9630000061206>

ว่าที่ร้อยโท เจนฤทธิ์ ทองคำผดุง
นักวิเคราะห์สัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ
สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ผู้เขียน